

Сінкевич Є. Г.,
д.і.н., професор, Чорноморський державний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна
Копилова А. В.,
Чорноморський державний університет імені Петра Могили
м. Миколаїв, Україна

МІЖАМЕРИКАНСЬКА СИСТЕМА НАРКОТОРГІВЛІ: ПРИБУТКОВІСТЬ Й ВИГОДА АБО ЗБИТКИ ТА НАСЛІДКИ

Прослідковано еволюціонування наркокартелів та їх реформація. Виявлено нові механізми у війні з наркотиками, порівняно міжамериканські дії та механізми ООН. Визначено масштабність та поширеність наркотичних речовин на континенті. Акцентовано увагу на ймовірних перевагах та недоліках існування картелів на американській території.

Ключові слова: картелі, наркоторгівля, Сполучені Штати Америки, латиноамериканські країни, Управління по наркотикам, ООН.

Синкевич Е. Г.,
Черноморский государственный университет имени Петра Могилы,
г. Николаев, Украина
Копылова А. В.,
Черноморский государственный университет имени Петра Могилы,
г. Николаев, Украина

МЕЖАМЕРИКАНСКАЯ СИСТЕМА НАРКОТОРГОВЛИ: ПРИБЫЛЬ И ВЫГОДА ИЛИ УБЫТКИ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Прослежено эволюционирование наркокартелей и их реформирование. Выявлены новые механизмы в войне с наркотиками, проведено сравнение межамериканских действий и механизмы ООН. Определены масштабность и распространенность наркотических веществ на континенте. Акцентировано внимание на возможных преимуществах и недостатках существования картелей на американской территории.

Ключевые слова: картели, наркоторговля, США, латиноамериканские страны, Управление по наркотикам, ООН.

Sinkevych Yevhen,
Petro Mohyla Black Sea State University,
Mykolaiv, Ukraine
Kopylova Anastasia,
Petro Mohyla Black Sea State University,
Mykolaiv, Ukraine

INTER-AMERICAN DRUG TRAFFICKING SYSTEM: PROFIT AND BENEFIT OR LOSS AND CONSEQUENCES

The drug trade problem is the one of the cornerstones in American relations. The drug cartels have formed since 60-s of XX century on Latin-American territory and distributed its activity all over the US-continent. Than, the cartels became drug empires. These empires created own armed forces to face with the anti-drug war, after all, the forces became the cartels too. Drug business is a large sector of the Latin-American economy, the proof is the drug income, which was almost equal with the oil export in 2008. The attempts to solve the drug problems weren't very success, because of strong roots of it: old history and huge financial base. The great threat presents the drug availability.

The DEA tried to create an effective anti-drug programs or treaties, but Latin-American peoples faced with them in a very hostile way. The countries, which are always filled in the «black list» are: Colombia, Peru, Bolivia, Venezuela and Mexico. Peru, Bolivia and Venezuela grow the drug products and Colombia and Mexico produce the drugs and sell it.

In addition, there are a lot of the paradoxical cases related with a drug use. So, you can find «drug in Mexico» charts, with a price list below. \$100 might be enough to purchase: 2 g of cocaine, 8 marijuana 8 servings (from 1 to 5 grams), 17 g of hashish (avg), 12 brands of LSD-25. Another paradox is that, Latin-American countries use the militarization, which is making by U.S., for personal purposes (U.S. uses militarization like a part of intervention). After September 11, 2001, drug trafficking has become closely associated with terrorists (actually, it was always the case) and was officially accompanied by the United States concern.

On the one hand, the solving the drug trafficking problem will bring both economic and branding bonuses for both the United States and Latin America. Another advantage is a favorable climate for investment in South America.

On the other-hand drug trafficking is beneficial for several reasons. First, The U.S. can make a positive image on the problem till it exists. Second, the U.S. and Latin American countries have economic bonuses by direct sales. According to statistics, the average age at which U.S. residents are starting to use drugs – 14 years. The scale of drug use is striking: 56 % of registered drug addicts in the world is in the United States. Addicts U.S. consumes about 86 % of all drugs produced in the world. By the level of HIV-infected United States took the 2-nd place in the world.

The United Nations shows a visible progress in the field of anti-drug war. The drug problems are solved not only on specialized forums, programs, etc., and on the program, related with a crime.

On the basis of such study and analysis of statistical data, examined the evolution of drug cartels and their influence and activities, the relevant change in the mechanisms controlling them and results. Made the forecasts for this vector.

Key words: cartel, drug trade, USA, Latin-American countries, DEA.

Проблема наркоторгівлі гостро стоїть у міжамериканських відносинах. Маючи глибоку історію та фінансовий й військовий базис, систему зв'язків та інформації, картелі ведуть свою діяльність на і поза американським континентом. Розгляд проблеми позитивних та негативних наслідків наркоторгівлі є важливим, адже ретроспектива, покладена в основу дослідження, дає можливість повного та багатостороннього розгляду еволюції американського наркотрафіку. Особливим акцентом є дослідження методів боротьби і їх зміна.

Проблематика американського наркотрафіку широко розглядається як вітчизняними так і закордонними дослідниками. Так, обсяги міжамериканської наркоторгівлі, їх збільшення та цінова розглядалися Г. Сулеймановою та Р. Щеніним, а ціни на окремі види наркотичних речовин були розглянуті й представлені А. Сапуновим. Теоретичні та практичні механізми боротьби з наркотрафіком лягли в основу досліджень В. Сударева. Позитивні чинники, що дають матеріальні вигоди існування наркобізнесу були розглянуті Н. Нікандровим. Також, в основу роботи покладені джерела: «World Drug Report 2005: United Nations Office on Drugs and Crime» та «Доклад Международного комитета по контролю над наркотиками за 2012 год (E/INCB/2012/1)».

Мета роботи – прослідкувати еволюцію наркокартелів та їх реформацію. Виявити нові механізми у війні з

наркотиками, порівняти міжамериканські дії, механізми ООН та окремі дії сторін у цій площині. Визначити масштабність та поширеність наркотичних речовин на континенті. Акцентувати увагу на ймовірних перевагах існування картелів на території Америки та зважити їх з недоліками цього ж існування.

Традиційно, центрами наркоторгівлі у Латинській Америці прийнято вважати Колумбію, Перу, Болівію, Венесуелу, Мексику. Основні латиноамериканські виробники кокаїну: Колумбія (у 1999 році площі вирощування оцінювались у 100 тис. га, за іншими ж даними – 122,5 тис. га); Перу; Болівія; Домініканська республіка. Крім кокаїну тут також виробляють героїн та марихуану. На сьогоднішній день Латинська Америка є головним постачальником наркотиків у США (до 80 % всіх наркотиків) і у деякі європейські країни.

Важливою характеристикою наркокартелів є їх власні збройні сили. На прикладі наркокартелів Мексики розглянемо цей факт.

– Картель Гольфо – кримінальна організація, база якої розташовується на території мексиканського штату Матаморос, в останні роки був одним з домінуючих картелів у Мексиці. Засновниками є Хуан Непомусено Герра та Хуан Гарсія Абрего [1].

– Картель Лос Зетас (з 1999 р.) вони починали як приватна армія картелю

Гольфо. Зараз це самостійний і один з найпотужніших картелів Мексики, укомплектований в основному з колишніх військових та поліцейських. Засновником є Артуро Гусман Десена. З 2004 року картель очолює Еріберто Ласкано.

– Картель Сіналоа (з 1970 р.) – один з перших наркокартелів Мексики. Діє в штатах Сіналоа, Південна Каліфорнія, Дуранго, Чіуауаі Сонора. Інші назви картелю – Картель Тихого океану і Організація Гусмана Лоєр. Засновник – Мігель Анхель Фелікс Гальярдо.

– Картель Лос Негрос (2003-2010) – спочатку був збройним крилом картелю Сіналоа, як відповідь на створення картелем Гольфо Лос Зетас. Заснований Едгаром Вальдесом Вілларіалем та Ектором Луїсрм Палмою Салазаром [2, с 150-151].

Так же будуються і наркокартелі у Колумбії, маючи розгалужену систему зв'язків, яка включає необхідну військову, сировинну, інформаційну складову. Підраховано, що експорт наркотиків приносить Колумбії щорічний дохід у розмірі від 2 до 3 млрд. дол, що в свою чергу перевищує дохід від експорту основного легального продукту країни – кави [3, с. 285].

Наступним прикладом розвиненої країни в площині латиноамериканської наркоманії є Венесуела. У силу свого географічного положення Венесуела є одним з основних транзитерів наркотиків, у першу чергу колумбійського кокаїну, з Південної Америки в США. Венесуела також є відправною точкою для більшої частини вантажів кокаїну, що потрапляють до Західної Європи. Транзит наркотиків проходить через Балкани, раніше колишнім перевалочним пунктом лише для азіатського героїну. Кокаїн доставляється в такі європейські країни, як Хорватія і Чорногорія, головним чином, морем. Обмежене культивування коки відбувається вздовж кордону Венесуели з Колумбією, але рівень його незначний [4].

На прикладі Мексики, розглянемо прайс-лист на наркотиків (1 долар США – 12,50 песо): кокаїн – 600 песо за грам; марихуана – 150 песо за порцію от 1 до 5 г; гашиш – від 15 до 150 песо за 1 г; ЛСД-25 – від 70 до 150 песо за марку; галюциногенні

гриби *Psilocybe Cubensis* – 250 песо за дозу (разова доза – від 3 до 9 грибів) [5].

У Південній Америці 58 % ринку контролюють торговці кокаїном. У 2003 році обсяг вилучень кокаїну склав близько 495 т, що на 33 % більше, ніж у 2002 році. Велика частина кокаїну і раніше вилучалася на Американському континенті, переважно в країнах, що межують з державами-виробниками кокаїну: Чилі, Еквадор, країни Центральної Америки, Венесуела та Парагвай. У 2004 році 55 % всіх випадків вилучення кокаїну припадало на Південну Америку (включаючи Центральну Америку і Карибський басейн), 28 % – на Північну Америку і 17 % – на Європу [6, с. 50-57].

Дослідження Управління ООН з наркотиків та злочинності показали, що близько 1/3 загальносвітового виробництва марихуани припадає на Північну Америку, що становить 14 тисяч тон [7].

Порівняно з іншими країнами саме в США найбільша кількість наркозалежних. Там зареєстровано 56 % наркоманів світу, тобто 12 % від загального населення США, за даними 2009 року – близько 17,5 млн. чоловік.

Наркомани США вживають близько 86 % всіх наркотиків, вироблених у світі. Злочини, скоєні наркоманами, – крадіжки, пограбування та вбивства – складають до половини від загальної кількості. За кількістю ВІЛ-інфікованих наркоманів США займає друге місце в світі – 22 % (за даними 2008 року) [8].

У США на частку кокаїну припадає 40 % ринку, за ним героїн (28 %), марихуана (23 %) та амфетамін (5 %) [9].

За даними Міжнародного валютного фонду та Управління ООН з наркотиків та злочинності тисячі банків у всьому світі щорічно відмивають до 1,5 трильйони доларів. Якщо враховувати, що 80 % з цих грошей потім осідає в США, виходить, що щорічні вливання брудних грошей в американську економіку становлять близько 1,2 трильйона доларів. Фактично економіка Сполучених Штатів залежить від наркодоларової голки і, як будь-який наркоман, весь час вимагає збільшення дози [10].

Першим механізмом вирішення та контролю у сфері боротьби з наркотрафіком є Управління по наркотикам (DEA). Взаємодія цього агентства з країнами-виробниками почалась у 1986 році і мала

достатньо специфічний характер. Враховуючи політичний скандал через намагання вбивства агента того ж DEA, Сенат Штатів прийняв резолюцію, за якою був введений механізм щорічної сертифікації країн світу у сфері боротьби з наркобізнесом та наркотрафіком. Сертифікація стала найбільш конфліктною мірою у XX столітті та навіть на початку XXI. Факт суцільного народного неприйняття такої одиниці контролю був досить дивним, адже латиноамериканські країни вже мали звикнути до того, що їх тримають на «короткому повідку». Суть сертифікації полягала у тому, що кожного лютого місяця, Білий дім представляв результати сертифікації та направляв відповідний меморандум держсекретарю США. Він полягав у тому, що представляв списки країн:

- схвалених та сертифікованих;
- не схвалених, але сертифікованих, бо це відповідало життєво важливим інтересам США;
- несертифікованих [11, с. 270].

У березні держдепартамент випускав доповідь «Стратегія міжнародного контролю за наркотиками». За цією системою Штати мають застосувати проти несертифікованих країн санкції, перекривалася будь-яка допомога, окрім гуманітарної та боротьби з наркобізнесом, Штати бойкотували займи цих країн у МВФ та МАБР, окрім того, громадянам могли відмовити у громадянстві [11, с. 271].

Досвід подвійних стандартів у співпраці із США мала Венесуела. Великий підрозділ DEA в Каракасі базувався не лише в посольстві США, але і в штаб-квартирі Національної комісії по боротьбі з наркотиками (CONACUID), займаючи цілий поверх. Під приводом «спільної боротьби» агенти DEA вели стеження за високопоставленими чиновниками, військовими, співробітниками спецслужб, особами з найближчого оточення Чавеса. DEA перетворило венесуельських колег у другорядних помічників. Після такого повороту, президент Чавес оголосив про припинення співпраці з DEA за колишніми правилами.

Після цієї заяви Уго Чавеса, з офісу DEA вивезли усю техніку та обладнання. Почалася інформаційна війна, головною темою якої стала заява, що Чавес є «королем наркотиків».

Угоди з DEA немає досі, а венесуельські спецслужби та ONA (колишній CONACUID), головний координатор боротьби з наркотрафіком, – домоглися небачених раніше успіхів на цьому фронті [12].

Антинаркотичні операції здійснюються силами Національної боліваріанської гвардії, судової поліції (CICPC), державної та муніципальної поліції, а також берегової охорони, яка знаходиться у віданні військово-морського флоту і веде боротьбу з наркотиками на морі і в портах. За даними влади Венесуели, обсяг вилучень кокаїну в країні поступово скорочувався з пікового рівня 58,4 т у 2005 році до 24,8 т у 2010 році. У 2011 році було конфісковано 42 т наркотиків, 26 т з яких припали на кокаїн. З початку 2012 року у Венесуелі конфісковано в цілому 36,7 т наркотиків. На кокаїн припадає 23,8 т всіх вилучених наркотичних речовин.

Національний план боротьби з наркотиками на 2009-2013 роки спрямований на створення державної антинаркотичної системи для консолідації та координації дій у цьому напрямі. Планом передбачаються додаткові дослідження масштабів зловживання наркотиками в країні та ефективності програм профілактики [4].

Після подій 11 вересня 2001 року, боротьба з наркобізнесом отримала агресивніший характер. Це було яскраво видно на «Плані Колумбія», коли Конгрес США, під тиском Адміністрації Дж. Буша-молодшого дозволив використання допомоги, яка надається останніми для переозброєння колумбійської армії. Після цього, можна стверджувати про активний розвиток «наркотероризму» латиноамериканських держав, флагманами яких стали Мексика та Колумбія. Основна частина допомоги приходилася на Колумбію, яка вийшла у 2003 році на перше місце після Афганістану та Іраку. Іншими об'єктами стали Болівія, Перу та Еквадор, які займають основне місце в обертанні наркотиків на американському континенті. Президент Урібе ризикував у цьому тісному співробітництві із Штатами самою Колумбією, її культурою та особливостями [11, с. 288-289].

За оцінками ЮНОДК, приблизно 280 т південноамериканського кокаїну призначені для Північної Америки. У жовтні 2011 року в Сантьяго пройшла XXI Рада керівників національних установ по забезпеченню

дотримання законів про наркотики країн Латинської Америки та Карибського басейну. У 2011 році Куба продовжила здійснення операції «Топор», яка має на меті встановити контроль та зменшити кількість заборонених наркотиків. У травні 2012 року Сполучені Штати Америки вилучили 1 288 кг кокаїну [13].

Отже, проблема наркоторгівлі займає нішу не тільки в соціальних та культурних зв'язках американського континенту, а й в економічних. Існуючі механізми вирішення проблеми за участю Штатів, демонструють насильницькі сценарії. Дії ООН та латиноамериканських країн дають більш

комплексний підхід та надію на поступове вирішення питання. Причиною цього може стати розроблення не стандартних механізмів вирішення, а таких, що притаманні характеристикам даного регіону. До того ж, як показує практика та статистика, наркобізнес є доволі прибутковою справою і швидке вирішення цієї проблеми відніме прибуток у Штатів. Але не дивлячись на це, боротьба з наркотрафіком продовжується, адже вона дає можливість стабілізації економічної ситуації, що в свою чергу приверне увагу інвесторів та поліпшить стан латиноамериканського регіону в цілому.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. История наркокартелей Мексики [Електронний ресурс] // Вечерний Портленд. – Режим доступу: <http://russianpdx.com>
2. Копилова А. В. Наркотрафік Мексики як світовий дестабілізуючий фактор / Анастасія В'ячеславівна Копилова // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук : Матеріали III всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (Дніпропетровськ, 20 грудня 2013 р.): у 5 ч. – Д. : ТОВ Інновація, 2013. – Ч. 2. – С. 150-151.
3. Копилова А. В. Колумбійська наркоторгівля: зародки та напрями діяльності / Анастасія В'ячеславівна Копилова // Південна Україна в міжнародних відносинах: історія та сучасність / За ред. О. П. Тригуба. – Миколаїв, 2013. – 360 с.
4. Опыт Венесуэлы в борьбе с наркоманией [Електронний ресурс] // РИА Новости. – 2013. – 15 ноября. – Режим доступу: http://ria.ru/beznarko_help/20121115/780601452.html.
5. Сапунов А. Мексика – рай для наркоманов [Електронний ресурс] / Андрей Сапунов // Живой журнал. – 2013. – 18 марта. – Режим доступу: <http://pan-sapunov.livejournal.com/68516.html>
6. Щенин Р. К., Сулейманова Г. А. Наркобизнес – глобальная проблема XXI века [Електронний ресурс] / Ромил Константинович Щенин, Гульнара Алиевна Сулейманова // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 6. – С. 50-57. – Режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly/2007/0297/analit01.php>
7. World Drug Report 2005: United Nations Office on Drugs and Crime [Електронний ресурс] / UNODC. – Режим доступу: http://www.unodc.org/pdf/WDR_2005/volume_1_web.pdf.
8. Статистика наркомании в США [Електронний ресурс] // Наркотики. Инфо. – Режим доступу: http://narkotiki.info/world/statistics_usa.php.
9. Хит-парад наркотиков [Електронний ресурс] // Сайт Безопасность для всех. – 2004. – 6 апреля. – Режим доступу: <http://www.sec4all.net/drughitparad.html>.
10. Экономика наркобизнеса в США 29 августа 2013 [Електронний ресурс] // Вопросик. – Режим доступу: <http://voprosik.net/ekonomika-narkobiznesa-v-ssha/>.
11. Сударев В. П. Межамериканская система: генезис и эволюция (конец XIX – начало XXI веков) : учеб. пособие / Владимир Петрович Сударев ; Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т); МИД России, каф. Истории и политики стран Европы и Америки. – М. : МГИМО-Университет, 2008. – 316 с.
12. Никандров Н. США «снимают сливки» с наркобизнеса в Латинской Америке [Електронний ресурс] / Нил Никандров // Информационно-аналитический портал Империя. – 2008. – 16 сентября. – Режим доступу: <http://www.imperiya.by/politics1-3315.html>.
13. Доклад Международного комитета по контролю над наркотиками за 2012 год (E/INCB/2012/1) [Електронний ресурс] / Международный комитет по контролю над наркотиками. – Режим доступу: http://www.incb.org/documents/Publications/AnnualReports/AR2012/AR_2012_R.pdf.

РЕЦЕНЗЕНТИ: *Stepień Stanisław*, dr; *Тригуб П. М.*, д.і.н., проф.